

CLAVDIOPOLIS
COLOSWAR vulgo CLAVSENBURG
Transilvanie civitas primaria.

AZ ERDÉLYI FEJEDELEMSÉG

Servat. Ferdinandi Archiducis Aust. fr.
Staviz, Carnethie, Caracul. Et Ducis
Pictor. Ludus vnder Rix. Bela. pignora.
commisit Georg. Houffmannus. Anno Dni 1617.

Occidens

Török taktika

Török visszavonulás = török taktika része:

1. A határvédelem megrendítése
2. Döntő katonai győzelem az ellenség hadereje felett
3. Kivonulás után párthívekre támaszkodó térnyerés
4. Bevonulás, tartós hódoltatás

Magyarország három részre szakadása

- Kettős királyválasztás, két király, hatalmi harc, az ország két részre szakad:
 - Szapolyai János, Erdély vajdája (támogatja a szultán is)
 - Habsburg Ferdinánd osztrák főherceg
- Az ország középső részét fokozatosan elfoglalja a török
- 1541. augusztus 29: Buda török kézre kerül, az ország három részre szakad

Koronázása: 1527. nov. 3. (Székesfehérvár)

HABSBURG FERDINÁND

1527. nov. - Székesfehérvár

Koronázása: 1526. nov. 11. (Székesfehérvár)

SZAPOLYAI JÁNOS (+1540)

1526. nov. – Székesfehérvár
& Jagelló Izabella

János Zsigmond

A kettős koronázás

Magyar Királyság (Királyi Magyarország):

- A magyar királyi címet a **Habsburg** császárok viselik
- Központja **Pozsony** (itt koronáznak)
- **Bécsből** irányítják elfoglalt tartományként

Török Hódoltság:

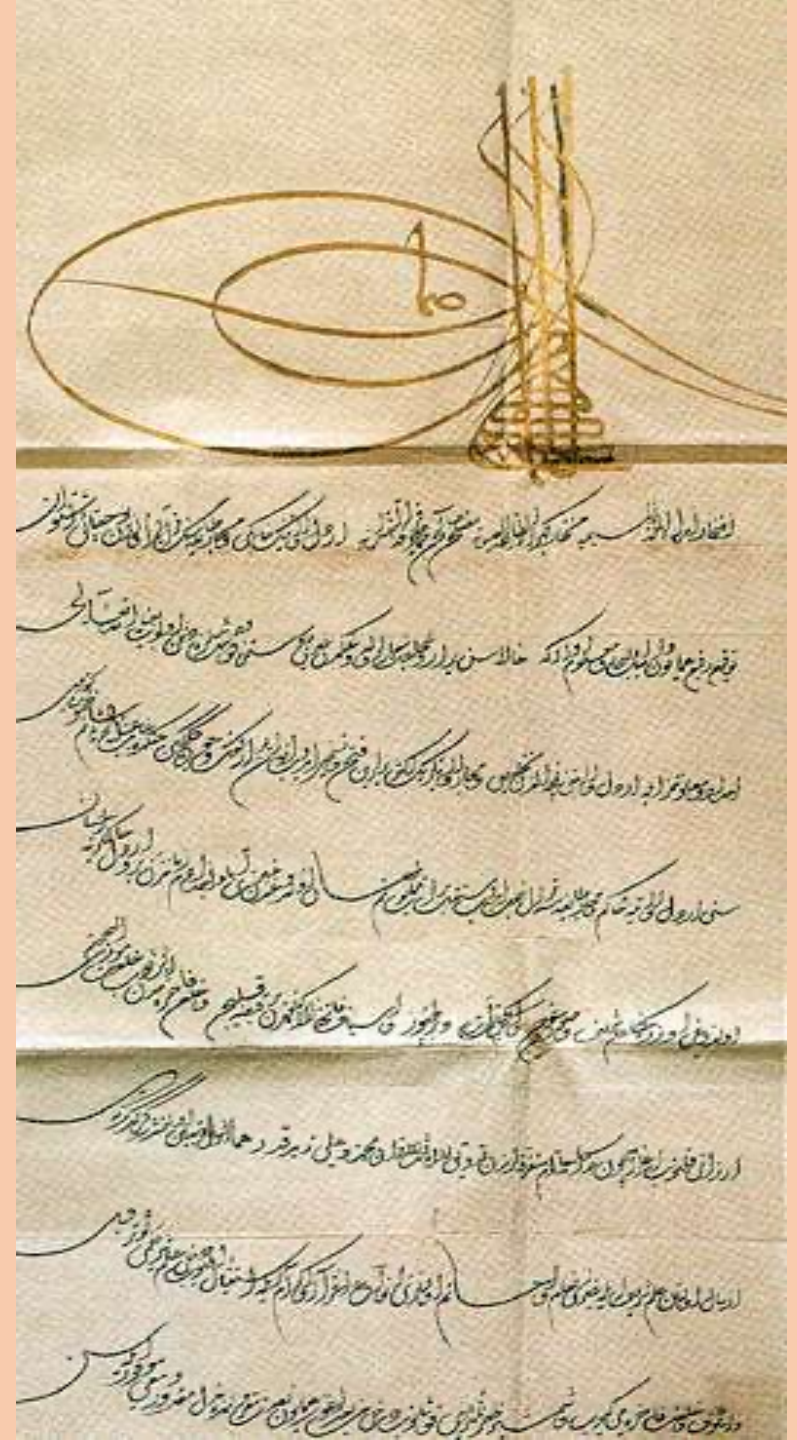
- Az **Oszmán Birodalom** része lesz
- Központja **Buda** (Budai Vilájet), helytartója a **budai pasa**
- Folyamatosan próbál **terjeszkedni**

Erdélyi Fejedelemség:

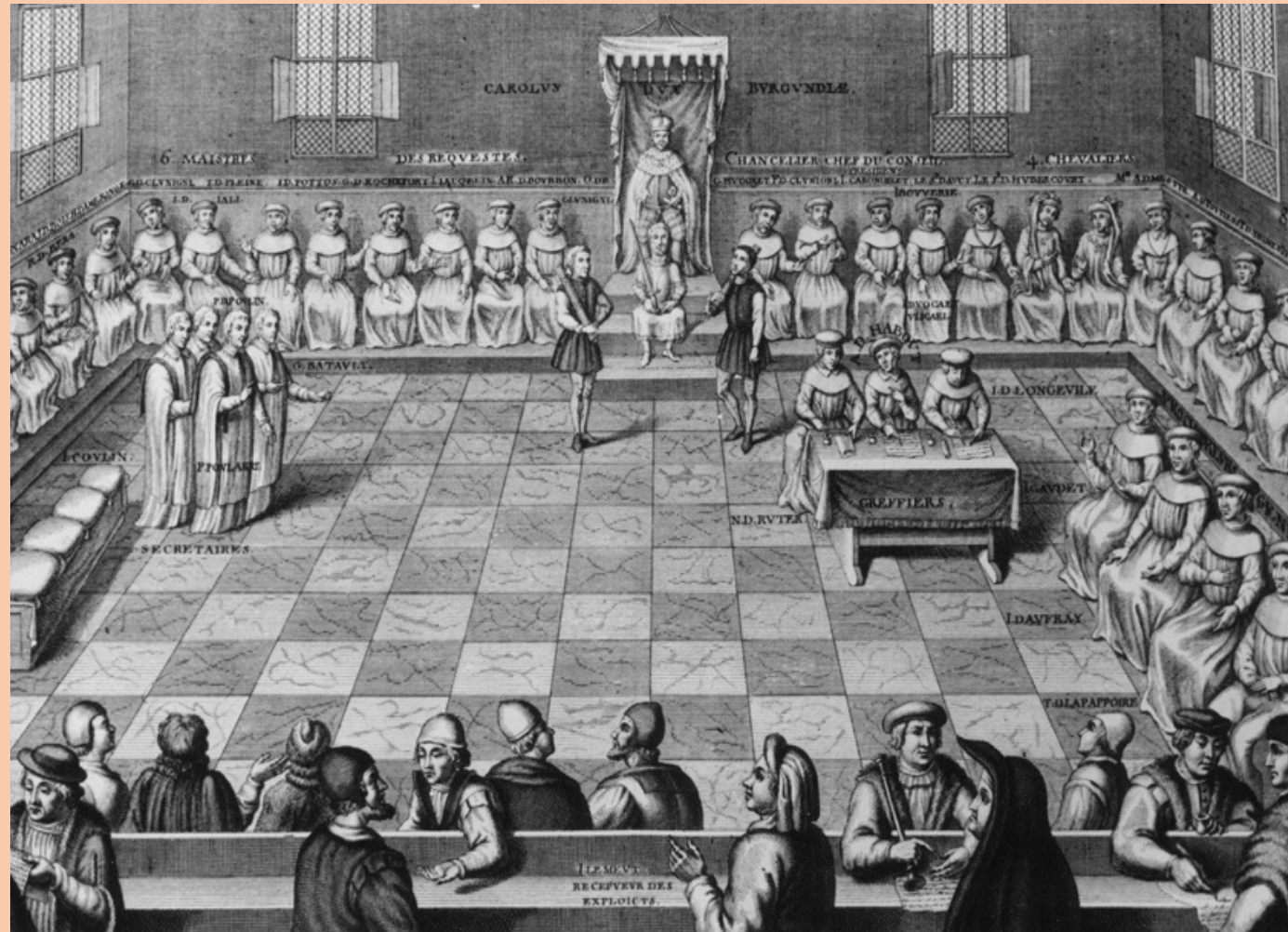
- **Önálló** fejedelemség török befolyás alatt
- Fejedelmet az erdélyi országgyűlés **választja**, a **szultán** megerősíti
- Évenként **adó** fizetése a töröknek
- Korlátozott külpolitika:
 - **Tilos szövetség** kötése
 - **Tilos** a külföldi **hadjárat** török engedély nélkül

Az Erdélyi Fejedelemség intézményei

- Az erdélyi fejedelem hatásköre magába foglalta az egykori **magyar király** és az **erdélyi vajda** jogait és kötelességeit:
 - döntött a bel- és külpolitikában,
 - a pénzügyekben,
 - az igazságszolgáltatásban
 - hadügyben
- Az uralkodót a kormányzásban a **kancellária** (kormányzási szerv) + **fejedelmi tanács** (12 fős) segítette.
- A fejedelmet az **országgyűlés** **választotta** + szultáni „**athnamé**” erősítette meg.

- Az országgyűlés (diéta) tagjai három rendi „nemzetből” (nációból) származtak:
 - ők választották meg az uralkodót,
 - Döntöttek a fejedelem előterjesztéseiről és a törvényjavaslatokról.
- Az ország hivatalos nyelve a **magyar** volt, a 16. század közepétől a törvényeket is e nyelven tették közzé

- Központ: **gyulafehérvári fejedelmi udvar**
- 1567-es törvény:
 - szabad fejedelemsválasztás
 - a megválasztott uralkodót a török Porta ahtnaméjával nevezte ki és a szandzsákbégnek kijáró jelképes bottal és zászlóval ajándékozta meg.

Rendek

= kiváltságos társadalmi kategória

- A 3 rendi „nemzet” (náció) tagjai: magyarok, székelyek, szászok
- Az országgyűlés tagjai:
 - a vármegyék nemessége,
 - a szász székek képviselői
 - kulcsos (szász, magyar) városok,
 - székely székek választott képviselői,
 - hivatali és született főnemesek

Erdélyi fejedelmek

II. János (János Zsigmond) (1559–1571)

- 1538-ban I. János és I. Ferdinánd királyok **Váradon békét** köttek:
 - ha I. Jánosnak **nem születik fia** Izabella lengyel hercegnőtől, akkor országa Ferdinándra száll.
 - 1540 nyarán I. János nem sokkal azután halt meg, hogy értesült fia, János Zsigmond születéséről
- **Csecsemőként** kerül trónra

Habsburg Ferdinánd

Szapolyai János

- 1541-ben **Ferdinánd** ostrommal akarta elfoglalni Budát Izabella királynétól.
- Szulejmán magyarországi hódításait és befolyását Buda elfoglalásával véglegesítette 1541-ben:
 - keleti országrészt (Erdély, Tiszántúl, Temesköz) a királyné választott csecsemő II. Jánosnak és gyámjainak (Izabella királyné, Petrovics Péter, Martinuzzi György barát) adományozta mint szandzsákot.

Izabella királyné

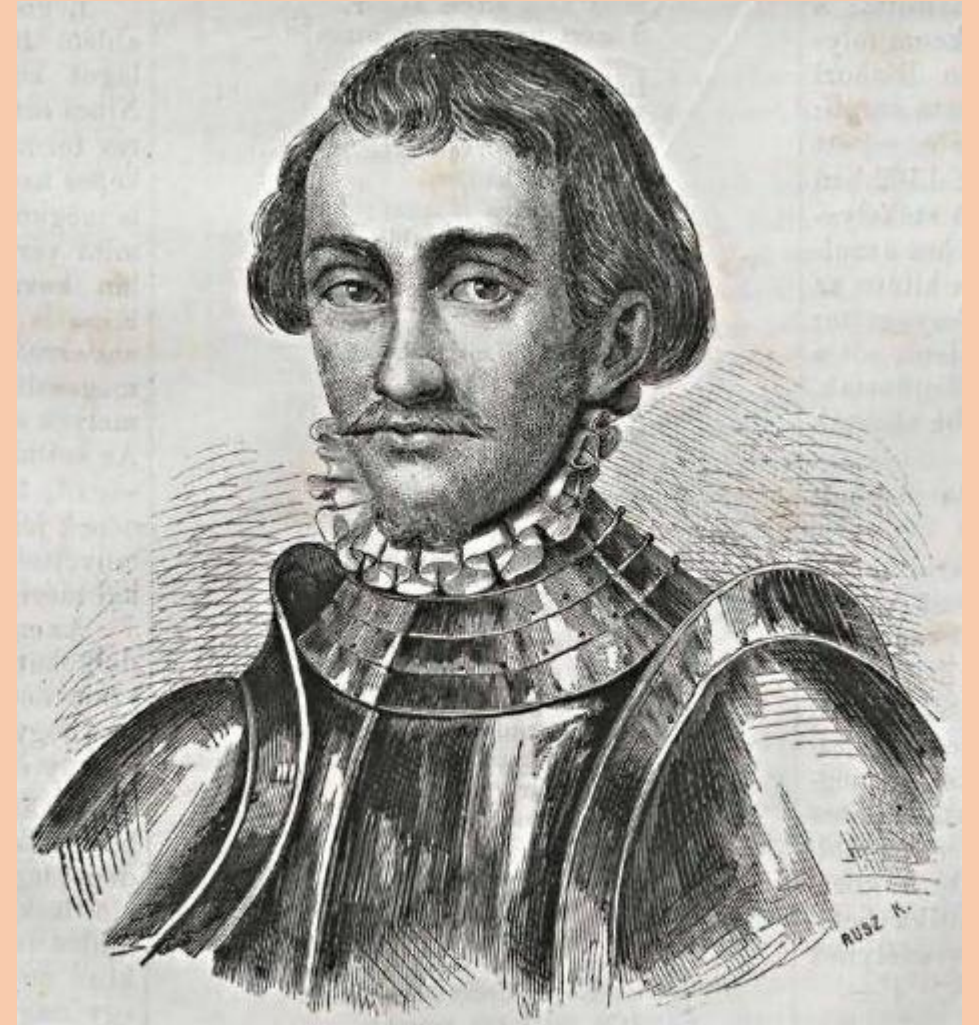

Martinuzzi György barát

Három részre szakadt
Magyarország
(1541-1699)

- közsékelyek felkelései:
 - az **adómentesség megszüntetése** miatt lázadtak.
 - 1562-ben felkelésüket a fejedelem vérbe fojtotta.
- Katolikusként nevelkedett, de a reformáció hatására „kipróbálta” az összes akkori protestáns vallást.
- Élete végén az unitárius hitvallást követte, udvari papja, Dávid Ferenc hatására.

Vallásszabadság

1568-as a tordai országgyűlés:

- Első vallásszabadságot hirdető határozat.
- A törvény nyomán később, **1595-ben bevezették a „négy bevett vallás rendszerét”**.
- engedélyezték a **közös templomhasználatot**.
- Erdély a vallási türelem helyszíne lett a vallásháborúktól forrongó Európában.

1570-ben speyeri szerződés:

- János Zsigmond lemondott a magyar királyi címről.
 - Helyette felvette az „Erdély és Magyarország részeinek fejedelme” titulust.
 - Fiúörökös nélküli halála esetén Erdély a mindenkori magyar királyra szállt volna vissza.
-
- **1571-ben meghalt János Zsigmond:**
 - a rendek a speyeri egyezményt felrúgva a török szultán támogatását is élvező **somlyai Báthory Istvánt** választották meg uralkodójuknak.

